

EMIL HRUŠKA

Protektorátní etudy

EMIL HRUŠKA

Protektorátní etudy

EMIL HRUŠKA

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

© Emil Hruška, 2025

Cover art © Lukáš Tuma, 2025

Czech edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2025

ISBN 978-80-278-0252-4 (print)

ISBN 978-80-278-1479-4 (ePub)

ISBN 978-80-278-1480-0 (mobi)

ISBN 978-80-278-1577-7 (pdf)

Obsah

Případ Baarová	7
Jak se v Praze odrovnal říšský filmový intendant.....	33
Knihovna pro českou mládež.....	39
Causa „Benešův dopis“	50
Vyšetřování plivance	67
Klepáním koberců k vítězství třetí říše!	71
Jak zdravit Čechy?	78
Dobrodružství s anonymem	85
Žiletkář	99
Prodejný sex v protektorátu.....	108
Češi na frontu, Češi do SS?	130
Udání hudebního skladatele	138
A tuhle jste už slyšeli?	149
Prameny a literatura.....	163

*„... mně známé duševní rozpoložení Baarové,
která je zároveň politikum, dává mi obrátit se na Tebe
s naléhavou prosbou...“*

Případ Baarová

Ten po mnoho desetiletí zapadlý snímek, zveřejněný až v roce 2023 při příležitosti výstavy *Osudy, lidé, události* ve františkolázeňském muzeu, je datován 14. září 1936. Neznámý fotograf tehdy stiskl spoušť a zachytil Lídu Baarovou a Gustava Fröhliche v přítomnosti dvou neznámých mužů před jakousi budovou ve Františkových Lázních, možná že to bylo před nádražím. Baarová na ní působí

Lída Baarová s Gustavem Fröhlichem ve Františkových Lázních.

Lída Baarová

rozpačitě, fešák Fröhlich je jako vždy sebejistý a usměvavý. Ve Františkových Lázních tehdy začala dramatická a fatální část života Lídy Baarové, která však pro ni neskončila dobře. Tehdy jí bylo pouhých dvaadvacet let. Tento útlý věk však již v sobě nesl notně nacpaný kufr slávy, o které se mnoha jiným herečkám mohlo jen snít. V Československé republice účinkovala do té doby už ve dvaceti filmech, v Německu pak v pěti. Německo tehdy platilo za evropskou filmovou velmoc a pozornosti jejích principálů spanilá pražská vycházející hvězda neunikla. V září 1934 odjela Baarová v doprovodu své matky Ludmily Babkové na konkurz do berlínského filmového studia Ufa. Velmi rychle a dobře se naučila německy, seznámila se s, v té době již rovněž slavným, Gustavem Fröhlichem (1902–1987), svým pozdějším hereckým i intimním partnerem, a od října 1934 až do podzimu 1938 žila v Berlíně. Do Prahy pouze zajížděla – natáčet filmy a také na návštěvy k rodičům.

V roce 1934, v době natáčení romantického filmu *Barkarola* (dokončen byl v příštím roce), ve kterém Baarová a Fröhlich účinkovali v hlavních rolích, se prý jednoho dne objevili v ateliérech Adolf Hitler a Joseph Goebbels. Goebbels, říšský ministr národní osvěty a propagandy, nejmladší ministr v dosavadních dějinách Německa, byl v té době ženatý a obdařený zatím třemi dětmi (čtvrté bylo na cestě). Byl to malý útlý muž s uhrančivým pohledem, skvělou artikulací a uhlazeným chováním, byt' viditelně tělesně postižen deformovanou pravou nohou. Oba nacističtí bossové, mající rádi sličné a kvalitní herečky, Baarovou uviděli a vložili do paměti.

Hned druhý den dostala Baarová od Hitlera pozvání na čaj, a to přímo do Vůdcova bytu. Při rozhovoru za přítomnosti adjutanta se Hitler zajímal o Baarové osobní záležitosti a ona prý vycítila, že Hitler měl o ni zájem „jako o ženu“, i když podle ní jejich „rozmluva nepřekročila akademické hranice“. Později došlo ke druhé schůzce s Hitlerem, kde byli přítomni pouze oni dva. Tehdy byl prý jeho

zájem o Baarovou větší, ale projevoval se jen v konverzaci. Sama potom byla u Hitlera ještě dvakrát, „nikdy však nedošlo k bližšímu styku“. Společně s Fröhlichem pak byla zvána na různé večírky, které Hitler pořádal pro vybraný okruh umělců.

Známost Baarové s Fröhlichem byla až do roku 1936 intenzivní a hluboká, bydlela s ním v jeho vile na ostrově Schwanenwerde v berlínské čtvrti Steglitz-Zehlendorf a v roce 1935 s ním dokonce přišla do jiného stavu. V Berlíně se však poté musela podrobit operaci, po které už znova otěhotnět nemohla. Zřejmě proto také přijela v září 1936 na léčení do Františkových Lázní.

V době konání letních olympijských her v Berlíně v létě roku 1936 prý Baarová poprvé mluvila s Goebbelsem. Goebbels byl tehdy na procházce se dvěma svými dcerkami a objevil se před Fröhlichovou vilou. Ten jej pozval na její prohlídku, po které se však zdvořile rozloučil a odešel.

Baarová ve Františkových Lázních

Rok 1936 byl pro Německou říši bohatý na zásadní události.

Mimo letních (a před nimi zimních) olympijských her, které nacisté skvěle propagandisticky využili, se koncem března konaly „volby“ do Říšského sněmu, při kterých poprvé nemohli hlasovat (a samozřejmě ani se ucházet o mandát) židé a židovští míšenci. V létě propukla občanská válka ve Španělsku, ve které Německo masivně podporovalo španělské fašisty. Hitler toho roku vypověděl smlouvy z Locarna a wehrmacht obsadil demilitarizované Porýní. Šlo o frapantní agresivní akt, proti kterému Britové a Francouzi sice vehementně protestovali, ale to bylo tak vše, na co se zmohli. Na první polovinu září 1936 připravovali nacisté v Norimberku další ze svých každoročních sjezdů. Tento byl označen jako „sjezd

cti“ a měl se konat pod heslem rozhodného „boje proti bolševismu“. A proč „sjezd cti“? Znovuzískání Porýní bylo přece „obnověním německé cti“!

Německý film, který Baarová dokončila před svým odjezdem na léčení do Františkových Lázní, se jmenoval *Zrádce* (*Der Verräter*). Jednalo se o vyhraněně propagandistický nacistický snímek, jehož uvádění bylo po skončení druhé světové války Spojenci zakázáno. *Zrádce* byl v době svého vzniku označován nacisty za „příkladný film pro propagandu a uvědomování národa“. Baarové v něm hrála v jedné z výrazných rolí. A o čem film režiséra Karla Rittera pojednával?

Cizí tajné služby se stále více snaží dostat k tajemstvím německého zbrojního průmyslu. Nejprve pronikne jeden nepřátelský agent pod krycím jménem „Schulz“ jakožto montér do letecké továrny. Coby schopnému muži se mu podaří dostat se k modelu nejnovějšího letadla. Zároveň jiná skupina agentů hledá v Berlíně cestou novinových inzerátů kontakty z německého průmyslu a nabízí dobré možnosti výdělků. Přihlásí se velmi zadlužený konstruktér jménem Brockau, který zoufale hledá zdroje peněz pro uspokojování potřeb své náročné krásné milenky Marion (Lída Baarová). Brockau je vynálezcem nového typu zplynování ropy a pracuje v továrně, kde jsou vyvíjeny nové typy tanků. Brockau je tedy pro agenty ideálním typem a brzy se ocitne v jejich síti. Zrazuje svou německou vlast a prodává agentům jedno tajemství za druhým.

Agenti se pro své nekalé cíle snaží získat také bývalého bankovního úředníka Klemma, který momentálně slouží jako voják-střelec obrněného vozu. Klemm dá nepřátelskému agentovi (což Klemm neví) jménem Morris nevinný tip pro nákup na burze a Morris mu pak vyplatí údajný podíl na zisku. Jenže později jej Morris vydírá zfalšovanou účtenkou, podle které dostal Klemm údajně peníze za vyzrazení státního tajemství. Jenže Klemm je charakter a vše

oznámí svému nadřízenému. Spolu potom informují *Abwehr* (nacistickou kontrarozvědku), který společně s gestapem už dlouho jde po nepřátelské špionážní síti. Agenty se podaří jednoho po druhém zatknout. Jako prvního dostanou „Schulze“, kterému se sice podaří odstartovat s novým typem střemhlavého bombardéru, avšak nad Lamanšským průlivem je sestřelen společnými silami *Luftwaffe* a válečného námořnictva. Nato je dopaden při činu Brockau, který má na Morrisův pokyn provést sabotáž ve vodárně. Gestapo zatkne i Morrisa. Poslední odhalený německý zrádce jménem Geyer prchá ve vlaku. Vlak je zastaven policií a Geyer z něj utíká, přičemž se dostane do močálu, kde bídne a zahyne. Film končí nástupem jednotky wehrmachtu. Jest oznámena poprava zrádce Brockaua a voják Klemm dostává pochvalu za svoji bdělost a statečnost. *Heil Hitler!*

Lidská paměť – pomineme-li při jejím pozdějším zachycení klamavý úmysl pamětníka – je jednak nespolehlivá a vytrácivá, ale též začasto samotvorná, pokud má po delší době sdělovat zapamatované bez hmotné opory (deníkových záznamů, dokumentů, datovaných fotografií atd.). Ve své sebeapologetické a exkulpační knize *Života sladké hořkosti* Lída Baarová uvedla: „Dotočila jsem poslední záběry filmu *Der Verräter* (*Zrádce*) a rozhodla jsem se, že uniknu Berlínu a pojedu za matkou, která byla na léčení ve Františkových Lázních.“ Do lázní jí prý často telefonoval Gustav Fröhlich. „Do toho však vpadlo jednoho večera jiné zavolání. Bylo to zase to hrozné ministerstvo propagandy (sic!): pozvání na premiéru filmu *Zrádce*. Vymlouvala jsem se, že jsem uprostřed léčby a že ji nesmím přerušit. Organizátoři premiéry na to nebrali však zřetel.“ Premiéra filmu měla být v rámci sjezdu NSDAP v Norimberku. Nakonec prý se chopil sluchátka sám Goebbels, který Baarovou k cestě do Norimberku přemluvil.

Jenže premiéra filmu *Zrádce* se uskutečnila 6. září 1936 v Berlíně, kam Baarová údajně přijela. Uvedení tohoto filmu následně

v rámci sjezdu NSDAP bylo možná Goebbelsovým působivým gestem vůči Lídě Baarové, po jejíž stopách už tehdy šel jako hbitý ohař. V protokolu, zachycujícím její výpověď 18. října 1945 v Praze, Baarová uvedla, že v době, kdy se spolu se svou matkou léčila ve Františkových Lázních, kam za ní přijel autem Fröhlich, dostala telefonicky příkaz z Berlína (od Goebbelse), aby se oba dostavili do Berlína na premiéru filmu *Die Stunde der Versuchung* (*Hodina pokušení*), ve kterém ztvárnili hlavní role manželského páru. Jenže... Tento film měl v Berlíně premiéru až 29. září 1936! A Goebbels učinil do svého deníku záznam pro něj důležitých událostí z 9. června 1936: „Filmy (které soukromě shlédl – pozn. aut.): *Allotria* od Forsta. Jungová, Rühmann, Renate Müllerová a Wohlbrück. Velmi veselá a ve velkém tempu (...) *Stunde der Versuchung*. **Obyčejný brak, ale Barowa** (sic!) **hraje dobře** (zvýraznil aut.). A jako obvykle báječné týdeníky. To tempo, říz, duch doby (...)“

Takže je spíše možné, že v době svého pobytu ve Františkových Lázních odjela Baarová spolu s Fröhlichem do Berlína snad na jakési „předsjedcové“ uvedení filmu *Zrádce*, kterým se Goebbels kochal. Po předvedení filmu chtěl prý s nimi (podle výše uvedené výpovědi) mluvit, ale Fröhlich, který už asi tušil kopýtko propagandistického čerta, zařídil, že se tomu vyhnuli. Ovšem navštívili potom, on a Baarová, Goebbelse v jeho lóži v Opeře, prý snad na deset minut. „Goebbels nám říkal, že si dá druhý den předvésti Fröhlichův film – jednalo se o *Stadt Anatol* – prý se mu na něm něco nelíbí, že by prosil, abychom se zdrželi a podívali se na něj,“ uvedla Baarová do protokolu 18. října 1945. „Přesto, že jsme se chtěli ihned po premiéře vrátit do Františkových Lázní, musili jsme odjezd odložit a navštívit Goebbelse v jeho bytě, kde měl zařízení také předváděcí kino. Byli jsme u něho sami tři. Pak jsme se vrátili do Františkových Lázní a s Gustlem došlo k roztržce. Já jsem dokončila kúru a jela do Prahy a z Prahy do Berlína.“

O účasti na sjezdu NSDAP se ani slovem nezmínila.

Jak to tedy celé bylo s pobytem Lídy Baarové ve Františkových Lázních? Panují kolem něj hlavně časové nejasnosti, které sice mohou být deficitem či špatným produktem její paměti, ale také součástí její snahy, pokud možno, zamlžit účast na sjezdu NSDAP. Ten pobyt ve „Frantovkách“ je totiž celý nějak divně zamotaný. A přitom tam to celé začalo, pokud šlo o navázání mileneckého vztahu mezi Baarovou a Goebbelsem. Odtud odjela česká filmová hvězda na sjezd NSDAP (o čemž se v té době v Československu vůbec nevědělo), tam slyšela svého budoucího intimuse vypouštět od řečnického pultu za bouřlivých ovací všechna ta zlá slova, za která se mu dostalo Hitlerovy pochvaly. A co ona, cítila se tam dobře, byla šťastná, když si Goebbels během svého projevu – na znamení, že na ni myslí – přiložil kapesník ke rtům? Měla potěšení z toho, že je v tento okamžik největší, byt' neviditelnou hvězdou sjezdu NSDAP?

Baarová v Norimberku

Nacistický „sjezd cti“ se konal v Norimberku od 8. do 14. září 1936.

Sjezd byl oficiálně zahájen druhého dne, tedy v pátek 9. září. V ten den sem přiletěl, podle svých záznamů v deníku, Goebbels. A rovněž toho dne sem údajně přijela vlakem z Františkových Lázní i Lída Baarová.

Příjezdy lázeňských hostů a místa jejich ubytování ve Františkových Lázních zcela přesně zachycoval po desetiletí periodicky vydávaný *Seznam lázeňských hostů ve Františkových Lázních/Franzensbader Kurliste*. V jeho čísle 89 z roku 1936 jsou pod čísly 7820 a 7821 uvedeny Baarová, Lída, filmová herečka, a Babková Ludmila, choť mag. ředitele. Obě se ubytovaly ve františkolázeňském hotelu Königswilla (dnes Pawlik) ve čtvrtek **10. září**. Jenže Lída

Seznam lázeňských hostů ve Františkových Lázních

Liste des Étrangers
à Franzensbad

Visitors-List of
Franzensbad

1936

Číslo—Nummer

89

Sobota-Samstag
Samedi-Saturday

19. IX.

Franzensbader Kurliste

Druck u. Verlag von Hermann Seib, Franzensbad

Františkovy Lázně
Franzensbad
Náměstí Dr.
Petržal

Iméno a zaměstnání — Name und Beruf
Name and profession — Nom et profession

Stále bydlíte
Ständiger Wohnsitz
Usual residence
Domicile habituel

Zdejší byt
Hiesige Wohnung
Lodging in Franzensbad
Domicile à Franzensbad

Číslo
Náměstí Dr.
Petržal
Sobota-Samstag
Samedi-Saturday

9447

7818	Müller Karoline, Private	Wien	Hotel Königsvilla	1
7819	Tauber Karoline Barbara, Arzlenstgattin	Wien	dello	1
7820	Baarová Lída, filmová herečka	Praha	dello	1
7821	Babková Ludmila, doč. mag. ředitel	Praha	dello	1
7822	Filipp Josef, Hotelier	Kladno	Villa Olga	1
7823	Stingl Georg, Elektriker	Königswarth	Goldener Ring	1
7824	Macková Anna, obdohodnice	Hrob	Palace Hotel	1
7825	Eder Maria, Private	Pilnikau	Pension Marienruhe	1
7826	Švehlová Jana, oficiantka	Praha	Blíží kříž	1
7827	Patzelt Emma, Baumeistersgattin	Ruppertsdorf	Goldener Engel	1
11. IX.				
7828	Platz Anna, Beamtensgattin	Mies	Villa Fischer	1
7829	Massl Anna, Private	Schneidowitz	Steyrer Hof	1
7830	Frank Maria, Bädermeistersgattin	Wien	Haus Laurin	1
7831	Kinfert Arthur, Kaufmann	Dresden	Hotel Rübezah	1

Seznam lázeňských hostů, září 1936

Baarová přijela zcela jistě na sjezd do Norimberku už o den dříve, tedy **9. září 1936**. Odjela tedy, nebo neodjela tam z Františkových Lázní? A jak tam mohla dostat telefonický Goebbelsův pokyn k návštěvě sjezdu, když se v lázních ubytovala oficiálně až v době, kdy na sjezdu pobývala?

O 9. září 1936 si Goebbels mimo jiné poznamenal: „Zahájení kongresu. Velmi slavnostní podle starého ceremoniálu. Lutze předčítá jména padlých, Hess vytrubuje fanfáru proti Moskvě, poněkud pastorální, proklamace Vůdce (...) Působí silně a bezprostředně. Bezpříkladné ovace (...) Odp. film ‚Verräter‘. Nevídaný úspěch. Mám takovou radost z Weidemanna (Heinrich Weidemann, filmový architekt – pozn. aut.). Hotel, trocha klidu. Četba, psaní (...)“

„Milenka pana ministra“

Grandhotel, hostina pro filmové umělce. Je to velmi zdařilé (...) Potom jdeme ještě všichni k Vůdci, kde se ještě dlouho klábosí. **Ba-
rowa** (sic!; zvýraznil aut.) a Meyendorffová (Irene M., účinkovala rovněž ve filmu *Der Verräter* – pozn. aut.) si ještě prohlízejí místo stranického sjezdu. Obě jsou velmi milé (...).“

Na večírku u Hitlera prý Baarová – dle svého vyjádření – ke konci „nevinně“ políbila Goebbelse na tvář. Goebbels si otisk rtěnky utřel kapesníkem, který slavnostně schoval do kapsy a řekl, aby si jej Baarová zítra pozorně všímala, až bude řečnit ze sjezdové tribuny. V okamžiku, kdy sáhne po kapesníku se stopami její rtěnky a přiloží jej ke rtům, bude to znamení, že na ni myslí. Stalo se. „Oběd s lidmi z Ufa (německá filmová společnost – pozn. aut.). Milé povídání. Stal se zázrak,“ zapsal si Goebbels o událostech z 10. září 1936. Tím zázrakem myslel svou zamilovanost do Lídy Baarové. Následujícího dne, kdy Baarová odjížděla z Norimberku do Františkových Lázní, jí Goebbelsův adjutant přinesl k vlaku obrovskou kyticí růží.

Zatímco vztah Baarové s Fröhlichem chřadl, až zcela uchřadl, její známost s říšským ministrem i její filmová kariéra nabírala obratky. V letech 1936–1938 Baarová účinkovala ve filmech českých a německých, v ČSR to byla *Komediantská princezna* (1936), *Švadlenka* (1936), *Panenvství* (1937) a *Lidé na kře* (1937). V Berlíně se pohybovala mezi nacistickými špičkami. V roce 1937, jak sama uvedla, se začala s Goebbelsem stýkat intimně. Tedy jako milenkou se vším všudy. Goebbels se s ní předváděl na recepcích a večírcích. Byla jeho „oficiální milenkou“ čili veřejným tajemstvím. Jenže stále tu byla také Goebbelsova manželka Marta, jejich děti a propagandou adorovaná „vzorná německá rodina“. Marta Goebbelsová měla mocnou, rozhodující oporu u samotného Hitlera. Na jaře roku 1938 se tak Goebbelsovův poměr s Lídou stal přímo „státní aférou“. Manželskou krizi u Goebbelsových vyřešil s konečnou platností Hitler. Na podzim 1938 musela Baarová z příkazu „nejvyšších míst“ odjet do Prahy a „svého“ Josepha už nikdy neviděla. Na cestu z Německa ji symbolicky provázal křik, který zazněl z hlediště, když se na začátku září 1938 zúčastnila premiéry filmu *Der Spieler* (*Hráč*). „*Raus! Ministerhure, raus!*“ (Ven! Ven, ministerská kurvo!)“ V Německé říši se stala *personou non grata*.

V Praze měla Baarová řadu známých, snad i přátel, neboť v hereckém prostředí se za vlídnými slovy a úsměvy často skrývala prudká závist a zášť, mistrné pokrytectví. V barrandovských ateliérech pak natočila další filmy – to bylo už během nacistické okupace: *Ohnivě léto* (1939), *Dívka v modrém* (1939), *Život je krásný* (1940), *Maskovaná milenkou* (1940), *Artur a Leontýna* (1940), *Paličova dcera* (1940), *Za tichých nocí* (1941) a *Turbína* (1941). Stýkala se s osobami, které měly rozhodující slovo v českém filmovém průmyslu, s představiteli okupační moci: Antonem Zanklem (vedoucím II. odboru, později referátu oddělení pro kulturu úřadu říšského protektora), *SS-Sturmbannführerem* Wolfem (šéfem tohoto oddělení)